

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ*

ΕΥΘΥΜΗΣ Γ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ.
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΣΠΟΥΔΕΣ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΡΓΟ**

Ο όμοτιμος καθηγητής Ευθύμης Γ. Παπαδημητρίου γεννήθηκε το 1940 στην Τολοφώνα Φωκίδος και από το 1948 έζησε στην Αθήνα, όπου ολοκλήρωσε τα εγκύκλια μαθήματα. Το 1959, μετά από εισαγωγικές εξετάσεις, έκανε την έγγραφη του στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών από την οποία αποφοίτησε το 1964, ενώ μετά τη στρατιωτική του θητεία (1964-1966) παρακολούθησε στην ίδια Σχολή μαθήματα Πολιτικών Επιστημών (1966-1967). Το 1969 μετέβη στη Γερμανία και συνέχισε τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου στην κατεύθυνση της Φιλοσοφίας, της Κοινωνιολογίας και της Ιστορίας και υπήρξε επιστημονικός συνεργάτης της Copernicus Forschungsstelle του Deutsches Museum του Μονάχου, συμμετέχοντας (1971-1972) στην έκδοση των 'Απάντων του Nicolaus Copernicus.' Έλαβε επίσης μέρος στο έρευνητικό πρόγραμμα «Ιστορία της 'Επιστήμης» του Institut für Gesellschaft und Wissenschaft (Universität Erlangen-Nürnberg) με αντικείμενο τη μελέτη της σχέσης επιστημονικών εταιριών και βιομηχανικής επανάστασης στην Αγγλία του 18^{ου} αιώνα. Μέρος των πορισμάτων της συγκεκριμένης έρευνας αποτυπώνεται στη μελέτη του «Zum Verhältnis wissenschaftlicher Gesellschaften-Industrieller Revolution in England», *Analy-*

* Ο Κωνσταντίνος Θ. Πέτσιος είναι καθηγητής ιστορίας της φιλοσοφίας αρχαίας ελληνικής και νεοελληνικής φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφίας, του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Πρόκειται για αναδημοσίευση από τον τόμο XXXIV της Επετηρίδας Δωδώνη (2005-2007), σελ. 15-21.

© 2019. Επιστημονική Επετηρίδα Δωδώνη/Μέρος Τρίτο, 39 (2018-2019), σσ. 181-188.
Scientific Annuary *Dodone*/Part Three, 39 (2018-2019), pp. 181-188.

sen und Berichte aus Gesellschaft und Wissenschaft 9 (1977), σσ. 103-148.

Στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Μονάχου παρακολούθησε μαθήματα καὶ συμμετείχε στὰ σεμινάρια τῶν καθηγητῶν Max Muller, H. Krings, H. Decu, W. Roed, R. Lauth, E. Grassi, H. Kuhn, R. Spaemann, D. Heinrich, St. Otto, L. Puntel, A. Dempf, A. Dempf, M. Brüggem, H. Seidl, W. Stegmiiller, V. v. Kibed, A. Schoepf (Φιλοσοφία)· K. M. Bolte, H. Helle, E. Francis, K. Höring, G. Holz, E. Grimm (Κοινωνιολογία)· S. Laufer, H. Bngston, O. Orth, G. Seibert, P. Cornelius (Ιστορία). Τὸ 1978 ἀναγορεύτηκε Διδακτωρ τῆς Φιλοσοφίας μὲ τὴ Διατριβὴ *Ethische und psychologische Grundlagen der aristotelischen Rhetorik*, στὴν ὁποία ἐξετάζονται οἱ ἠθικὲς, λογικὲς καὶ ψυχολογικὲς προϋποθέσεις τῆς Ρητορικῆς τοῦ Ἀριστοτέλη σὲ συνάρτηση μὲ τὴν πρακτικὴν τοῦ φιλοσοφία καὶ τὶς ἀνθρωπολογικὲς τοῦ ἀντιλήψεις. Στὴ Γερμανία παράλληλα μὲ τὶς σπουδὲς καὶ τὶς ἐπιστημονικὲς τοῦ ἐνασχολήσεις μετείχε ἐνεργῶς στὶς δραστηριότητες τοῦ συμβουλευτικοῦ καὶ ἐκπολιτιστικοῦ ἰδρύματος «Ἑλληνικὸ Σπίτι τοῦ Μονάχου» (1975-1979) καὶ σὲ ἐπιμορφωτικὰ προγράμματα τῆς ἑλληνικῆς ἐκπομπῆς τῆς βαυαρικῆς Ραδιοφωνίας.

Ἀπὸ τὸ 1980 μέχρι τὸ 1984 συνεργάστηκε μὲ τὸ Ἰνστιτούτο Βυζαντινῶν Σπουδῶν τῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου μὲ θέμα ἔρευνας τὴν «Ἱστορία τῶν Ἐπιστημῶν στὸ Βυζάντιο» καὶ εἰδικότερα τὴν Ἱστορία τῆς Ἱατρικῆς, καὶ τὸ 1983 δημοσιεύθηκε ἡ ἐπὶ Ὑψηγασία Διατριβὴ του “*Η διδασκαλία τῆς νόησης*” τοῦ Christian Thomasius (1655-1/28). Μελέτη τῶν πηγῶν τοῦ γερμανικοῦ Διαφωτισμοῦ. Τὸν Μάρτιο τοῦ 1984 ἐκλεχθῆκε ἄμισθος ὑφηγητῆς τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας στὸ Φιλοσοφικὸ Τμῆμα τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων καὶ τὸν Μάιο τοῦ ἰδίου ἔτους ἐπὶκουρος καθηγητῆς τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας. Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1984 ἀνέλαβε διδακτικὰ καθήκοντα καὶ μετὰ τὶς ἀναδιαρθρώσεις τῶν Τμημάτων ἐντάχθηκε στὸν Τομέα Φιλοσοφίας τοῦ Τμηματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικῆς καὶ Ψυχολογίας, στὸ ὁποῖο τὸ 1988 ἐξελέγη στὴ βαθμίδα τοῦ ἀναπληρωτῆ καθηγητῆ καὶ τὸ 1994 στὴ βαθμίδα τοῦ καθηγητῆ.

Τὸ πολὺπτυχο ἐπιστημονικὸ καὶ διδακτικὸ ἔργο τοῦ καθηγητῆ Εὐθύμη Παπαδημητρίου ἐντάσσεται στὴν Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας καὶ ὁ ἴδιος ἐστίασε τὸ ἐνδιαφέρον του στὶς σχέσεις τῆς φιλοσοφίας μὲ τὴν ἐπιστήμη, καθὼς καὶ στὰ σύγχρονα κοινωνικὰ προβλήματα ποὺ ἄπτονται ζητημάτων θεσμῶν καὶ τῶν συναρτήσεων τοῦ ἀνθρωπίνου ὑποκειμένου μὲ τὸ ἀνθρωπογενὲς καὶ φυσικὸ περιβάλλον. Τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγγραφικῆς του παρουσίας ἐπικέντρωσε τὴν προσοχὴν του σὲ θέματα τῆς περιβαλλοντικῆς φιλοσοφίας ἐγγράφοντας τὴ μελέτη τους στὸν ὄριζοντα τῆς πρακτικῆς φιλοσοφίας καὶ

μετέχοντας ενεργά σε οικολογικές πρωτοβουλίες και ανάλογες κοινωνικές δραστηριότητες. Έλαβε μέρος με ανακοινώσεις σε πολλά διεθνή και πανελλήνια συνέδρια και είναι μέλος των φιλοσοφικών εταιρειών *Internationale Hegelgesellschaft*, *Internationale Gesellschaft für Dialektische Philosophy*, *Societas Hegeliana*, *Kant-Gesellschaft*, *Societa Tommaso D' Aquino*, *Society for Ancient Greek Philosophy*, *Concerned Philosophers for Peace*, *American Philosophical Association (East Division)* και της *Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας*. Είναι ιδρυτικό μέλος της «Φιλοσοφικής Ομάδας Διαλεκτικής Φιλοσοφίας» (1981· Universität München), η οποία εξέδωσε το Περιοδικό *Widerspruch*, με θεματικό κύκλο ενδιαφερόντων τη *Θεωρία και την Ιστορία της Επιστήμης* και το 1990, κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής του άδειας, συνεργάστηκε με το Department of Urban and Environmental Policy, στο Tufts University, Boston και έλαβε μέρος στα μεταπτυχιακά μαθήματα *Θεωρίας και Ιστορίας της Επιστήμης* του Boston University. Διετέλεσε Πρόεδρος του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, Διευθυντής του Τομέα Φιλοσοφίας και μέλος Επιτροπών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ενώ υπό την εποπτεία του έχει εκπονηθεί πλειάδα Μεταπτυχιακών Έργων και Διδακτορικών Διατριβών. Με απόφαση της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (άρ. συνεδρ. 915/22.11.2007) του απονεμήθηκε ο τίτλος του *ομότιμου καθηγητού* του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

1. Μετάφραση: Charles Darwin, *Essays zur Entstehung der Arten*, München, 1971 (σὲ συνεργασία μὲ τὸν H. Nobis).
2. «Der Materie-Form-Dualismus und die aristotelische Lehre vom Menschen» *Φιλοσοφία* 7(1977), σσ. 305-314.
3. «Zur Verhältnis wissenschaftlicher Gesellschaften-Industrieller Revolution in England», *Analysen und Berichte aus Gesellschaft und Wissenschaft* (: Institut für Gesellschaft und Wissenschaft an der Universität Erlangen-Nürnberg), 9 (1977), σσ. 103-148.
4. *Ethische und psychologische Grundlagen der aristotelischen Rhetorik*, Frankfurt am Main-Bern-Las Vegas, Peter Lang, 1979.
5. «Der Satz vom Widerspruch bei Aristoteles und Hegel», *Hegel Jahrbuch*, 1980, σσ. 66-75.
6. «Methodologische Ansätze bei den ersten griechischen Philosophen», *Philosophical Inquiry* 11 [4] (1980), σσ. 565-574.
7. «Zu den philosophiegeschichtlichen Voraussetzungen der kantischen Kritik der reinen Vernunft», στό: *Akten des 5. Internationalen Kant-Kongresses*, Mainz 4.- 8. April 1981. Teil. I.1., Sectionen I-VII. Hrsg. Von Gerhard Funke. Bonn, 1981, σσ. 39-47.
8. Die Relevanz der sprachbetrachtungen von Aristoteles für die philosophische anthropologie», *Πρακτικά Παγκοσμίου Συνεδρίου «Αριστοτέλης»*, Θεσσαλονίκη, 1982, σσ. 229-234.
9. Βιβλιοκρισία: «Andras Gedö, *Philosophie der Krise*, Berlin, 1978», *Widerspruch* (: München), 2 (1982), σσ. 82-91.
10. «Die dialektische Methode der Philosophiegeschichte Hegeles am Beispiel seiner Darstellung der altgriechischen Philosophie», *Annalen der Internationalen Gesellschaft für dialektische Philosophie*, 1983, σσ. 1-8.
11. «Γιὰ τὸ συμπόσιο στὰ Γιάννενα “Ὁ Κάρλ Μάρξ καὶ ἡ φιλοσοφία»», *Δεκαπενθήμερος Πολίτης* 4 (1983), σσ. 49-50.
12. “*Ἡ διδασκαλία τῆς νόησης*” τοῦ Christian Thomasius (1665-1728). *Μελέτη τῶν πηγῶν τοῦ Γερμανικοῦ Διαφωτισμοῦ*, Ἀθήνα, 1983. [Παρουσίαση. Ἄντι 268 (1984), σ. 49].
13. «Das Problem der Kausalität bei Kant», στό: *Determinism in Physics*. Eds. E. I. Bitsakis — N. Tambakis. Athens, Gutenberg, 1985, σσ. 59-68.
14. «Οἱ ἀνθρωπολογικὲς ἀπόψεις τοῦ Ἀριστοτέλη», *Διαβάζω* 135 (1986), σσ. 21-25.
15. «Τὸ πρόβλημα τοῦ κριτηρίου τῆς ἀλήθειας στὴ σύγχρονη θεωρία τῆς

- έπιστήμης», *Δωδώνη* 15(1986), σσ. 49-64.
16. «Η αλληλεπίδραση αντικειμενικών συνθηκών και υποκειμενικού παράγοντα στην πάλη για την κοινωνική αλλαγή», *Πολιτιστική* 29 (1986), σσ. 55-59.
 17. «Σύγχρονα επιστημολογικά προβλήματα της έρευνας των κοινωνικών επιστημών», *Σύγχρονη Έκπαίδευση* 26 (1986), σσ. 67-74.
 18. «Η σχέση του Μάρξ προς τη φιλοσοφική παράδοση», στό: *Ο Karl Marx και η φιλοσοφία*. Πρακτικά Α΄ Πανελληνίου Συμποσίου. Ιωάννινα, Τομέας Φιλοσοφίας, 1987, σσ. 70-82.
 19. «Τὸ ἦθος τοῦ κριτικοῦ φιλοσόφου καὶ τὰ ὄρια τῆς κριτικῆς φιλοσοφίας», στό: *Ε. Π. Παπανούτσος. Ὁ Παιδαγωγὸς καὶ ὁ Φιλόσοφος*. Πρακτικά Συμποσίου, Ιωάννινα, Τομέας Φιλοσοφίας, 1987, σσ. 253-261.
 20. «Η παρουσία της στωϊκής φιλοσοφίας στη γερμανική φιλοσοφία τού Διαφωτισμού», *Δωδώνη* 16(1987), σσ. 9-23.
 21. Βιβλιοκρισία: «Βακαλιὸς Θ., “Εἶναι καὶ συνείδηση. Γνώση καὶ ἀλήθεια. Μαρξιστικὴ προσέγγιση”», *Διαδᾶζω* 178 (1987), σσ. 57-59.
 22. *Θεωρία τῆς ἐπιστήμης καὶ Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας. Γιὰ μιὰ φιλοσοφικὰ καὶ κοινωνικὰ θεμελιωμένη Ἐπιστημολογία*, Ἀθήνα, Gutenberg, 1988. [Παρουσίαση: *Ἐπιστημονικὴ Σκέψη* 44 (1989), σ. 105. *Κυριακάτικη Ἐλευθεροτυπία* 27.8.1989, σ. 39].
 23. «Η ιδεολογική προετοιμασία τῆς ἐμφάνισης τῶν ἐπιστημῶν μετὰ τὴν Ἀναγέννηση», στό: *Οἱ Ἐπιστῆμες στὴν Κοινωνία*, Ἀθήνα, Gutenberg, 1988, σσ. 19-31.
 24. «Η κριτικὴ τῆς παραδοσιακῆς φιλοσοφίας τοῦ κοινοῦ νοῦ στὴ φιλοσοφία τῆς πράξης τοῦ Gramsci», στό: *Antonio Gramsci. Πενήντα χρόνια ἀπὸ τὸν θάνατό του*. Πρακτικά Συνεδρίου. Ιωάννινα, Τομέας Φιλοσοφίας, 1988, σσ. 21-31.
 25. «Οἱ ἀπόψεις τῆς Ρόζας Λούξεμβουργκ γιὰ τὴν ὀργάνωση καὶ τὸν αὐθορμητισμό», *Δωδώνη* 18(1989), σσ. 159-170.
 26. «Η κριτικὴ τοῦ Jürgen Habermas στὴν ἐπιστῆμη καὶ στὴν τεχνικὴ ὡς νομιμοποιητικὰ θεμέλια τῆς ιδεολογίας τῆς ἀπόδοσης», *Θεωρία καὶ Κοινωνία* 3 (1990), σσ. 117-133.
 27. Μεταφραση: «Σέυορ Μελμαν, Στρατιωτικὸς καπιταλισμός», *Ὁ Πολίτης*, τχ. 113 (Ιούνιος 1991), σσ. 39-42.
 28. «Η θεωρία τοῦ Ν. Πουλαντζᾶ γιὰ τὶς τάξεις καὶ τὶς ταξικὲς σχέσεις στὸ σύγχρονο καπιταλισμό», *Δωδώνη* 20 (1991), σσ. 151-162.
 29. «Περιβάλλον καὶ ἀνάπτυξη: Ρητορείες καὶ πραγματικότητες στὴ Διάσκεψη

του Ρίο», *Ουτοπία* 3 (1992), σσ. 67-82.

30. «Η έπιστήμη ως έπάγγελμα», *Δωδώνη* 21 (1992), σσ. 117-128.
31. «Η κοινότητα στή σύγχρονη οικολογική πρόβληματική», στό: *Η Έλληνική κοινότητα. Πρακτικά Έπιστημονικής Ημερίδας*, Ιωάννινα, 1992, σσ. 143-159.
32. «Η κατάκτηση του παραδείσου: 1492-1992. Άμερικανοί και Ινδιάνοι για τήν “άνακάλυψη” τής Άμερικής», *Ουτοπία* 5 (1993), σσ. 135-143.
33. *Γιά μιιά νέα Φιλοσοφία τής Φύσης. Η πρόκληση τής Οικολογίας και οι άπαντήσεις τής Φιλοσοφίας*, Άθήνα, Ό Πολίτης, 1994. [Παρουσίαση: Γιάννης Σχίζας, «Φιλοσοφία τής φύσης», *Η Έποχή* 14/7/1996, σ. 20].
34. «Οι αντίληψεις για τή φύση στή γερμανική φιλοσοφία του 18ου και 19ου αιώνα και ή σημασία τους για τις σύγχρονες στάσεις άπέναντι στον φυσικό κόσμο και τήν περιβαλλοντική κρίση», *Δωδώνη* 23 (1994), σσ. 121-147.
35. «Γιά τήν ουτοπία μιās οικο-σοσιαλιστικής κοινωνίας», *Ουτοπία* 17 (1995), σσ. 115-125.
36. «Η έννοια τής βίας και ή ιδεολογική χρήση τής για τήν σταθεροποίηση κοινωνικών σχέσεων έξουσίας», *Σύγχρονη Έκπαίδευση* 80 (1995), σσ. 15-20.
37. «Είσαγωγική άναφορά», *Ουτοπία* 17 (1995), σσ. 85-88.
38. «Υπεράσπιση τής φιλοσοφίας», *Η Έποχή* 11/5/1997, σσ. 12-13.
39. «Περιβαλλοντισμός και ριζοσπαστική οικολογία», *Ουτοπία* 30 (1998), σσ. 89-97.
40. «Η επικαιρότητα του όράματος του Ρήγα για τά Βαλκάνια», *Τρις* 3 (1998), σσ. 14-17.
41. «Περιβαλλοντισμός και ριζοσπαστική οικολογία», *Τρις* 7 (1999), σσ. 26-30.
42. Βιβλιοκρισία: «Άριστοτέλης, “Περι φύσεως - Τό 2ο βιβλίο των Φυσικών”. Είσαγ., μετάφρ., σχόλ., Βασίλης Κάλφας, “Πόλις”, 251 σ.», *Έλευθεροτυπία. «Βιβλιοθήκη»*, 6/8/1999, σ. 7.
43. «Η επικαιρότητα του όράματος του Ρήγα για τά Βαλκάνια», *Ρήγας. Για μιιά νέα έρευνητική συγκομιδή. Πρακτικά Συνεδρίου*. Ιωάννινα, 1999, σσ. 85-92.
44. Βιβλιοκρισία. «Ιμβριώτης Γιάννης, “Η φιλοσοφία του Kant. Μαξιστική θεώρηση”», *Ουτοπία* 35 (1999), σσ. 41-49.
45. *Γιά μιιά νέα Φιλοσοφία τής Φύσης. Η πρόκληση τής Οικολογίας και οι άπαντήσεις τής Φιλοσοφίας*, Άθήνα, Gutenberg, 1999. [Βιβλιοκρισία: Φώτης Τερζακης, *Έλευθεροτυπία. «Βιβλιοθήκη»* 21/1/2000, σ. 20].

46. «Οι μετασχηματισμοί της άριστοτελικής έννοιας του χρόνου στην ύστερη νεωτερικότητα», στό: *Μορφές κατανόησης και διαχείρισης του χρόνου*. Πρακτικά Έπιστημονικού Συμποσίου, Καπέσοβο 25-26 Σεπτεμβρίου 2004, Ίωάννινα, Πανεπιστήμιο Ίωαννίνων / Τομέας Φιλοσοφίας - Πολιτιστικός Σύλλογος «Αλέξης Νούτσος», 2005, σσ. 41-48.